Europaparlamentet
2024-2029

Utskottet för sysselsättning och sociala frågor
Ordföranden

9.4.2025

Johan Van Overtveldt
Ordförande
Budgetutskottet
BRYSSEL

Ärende: Yttrande om utnyttjande av Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter för uppsagda arbetstagare – EGF/2024/003 BE/Van Hool – Belgien (2025/0061(BUD))

Till ordföranden

Inom ramen för det aktuella förfarandet har utskottet för sysselsättning och sociala frågor fått i uppdrag att lägga fram ett yttrande för ditt utskott, och har beslutat att översända detta yttrande i form av en skrivelse.

Vid utskottssammanträdet den 9 april 2025 behandlade utskottet för sysselsättning och sociala frågor detta ärende. Vid detta sammanträde beslutade utskottet att lägga fram nedanstående yttrande för budgetutskottet, som är ansvarigt utskott.

Med vänlig hälsning

Li Andersson

YTTRANDE

A. Den 29 oktober 2024 lämnade Belgien in en ansökan om att utnyttja Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter för uppsagda arbetstagare (EGF) i enlighet med artikel 8.1 i förordning (EU) 2021/691 (EGF-förordningen) efter uppsägningar i Van Hool NV i Belgien inom den ekonomiska sektor som ingår i huvudgrupp 29 Nace Rev. 2 (Tillverkning av motorfordon, släpfordon och påhängsvagnar). Uppsägningarna vid Van Hool NV avser Nuts 2-regionen Provincie Antwerpen (BE21).

B. Belgien lämnade in ansökan enligt insatskriteriet i artikel 4.2 a i EGF-förordningen, som föreskriver att verksamheten för minst 200 uppsagda arbetstagare eller egenföretagare ska ha upphört under en referensperiod på fyra månader (i det här fallet från den 8 april 2024 till den 8 augusti 2024) i ett företag i en medlemsstat, inbegripet arbetstagare som har blivit uppsagda hos underleverantörer eller producenter i efterföljande produktionsled. Efter en bedömning av denna ansökan har kommissionen i enlighet med alla tillämpliga bestämmelser i EGF-förordningen fastställt att villkoren för beviljande av ekonomiskt bidrag från EGF är uppfyllda.

C. Ansökan gäller 2 411 uppsagda arbetstagare (stödberättigade bidragsmottagare) vars verksamhet har upphört inom de ovannämnda sektorerna.

D. Den 26 mars 2025 antog kommissionen ett förslag till beslut om att bevilja Belgien medel från EGF till stöd för 2 397 berörda bidragsmottagares återinträde på arbetsmarknaden.

E. Uppsägningarna vid Van Hool beror på olika faktorer, t.ex. effekterna av covid-19-pandemin på efterfrågan på bussar och effekterna av kriget i Ukraina på kostnadsstrukturen. Mellan 2012 och 2019 var Van Hools genomsnittliga försäljning i Europa 427 enheter per år, men försäljningen minskade till 287 enheter 2020 och till 128 enheter 2021. Vinsterna minskade kraftigt och stigande inflation och störningar i leveranskedjorna ökade trycket på företagets marginaler ytterligare. Försäljningen återhämtade sig under 2022 och 2023, men stannade ungefär i nivå med eller under 2020 års nivåer. Man nådde aldrig upp till försäljningsnivåerna före pandemin igen och den 8 april 2024 försatte handelsdomstolen i Mechelen Van Hool i konkurs. Till följd av detta blev 2 411 arbetstagare uppsagda.

F. Enligt det belgiska företagsförbundet (VBO) är den belgiska industrin för närvarande försvagad. Under första halvåret 2024 försvann över 5 000 arbetstillfällen i industrisektorn på grund av omstruktureringar och konkurser i företag som Decathlon, Pfizer, Barry Callebaut, Audi och Sappi.

G. De flesta av Van Hools tidigare arbetstagare bor i Lier (Mechelen-området i Antwerpen-regionen) och de omgivande kommunerna. Industrisektorn har traditionellt sett spelat en viktig roll i Lier och därför påverkas Liers arbetsmarknad i betydande grad av industrins tillbakagång. Mer än 25 % av arbetstillfällena i Lier hade anknytning till industrin 2020. Tre år senare, 2023, hade den siffran dock minskat med mer än tre procentenheter. Nedläggningen av företaget har lett till betydande störningar på den lokala arbetsmarknaden och i april 2024, den månad då Van Hool ansökte om konkurs, ökade arbetslösheten med 32 % i Berlaar, 23 % i Heist-op-den-Berg, 17 % i Nijlen och 14 % i Lier, och en av tio invånare i arbetsför ålder var alltså arbetslös i Lier och Berlaar enligt den flamländska arbetsförmedlingen (VDAB).

H. Belgien har uppgett att det samordnade paketet av individanpassade tjänster har utarbetats i samråd med arbetsmarknadens parter, i enlighet med artikel 7.4 i EGF-förordningen. Fackföreningar och arbetsgivarorganisationer deltar i VDAB:s åtgärder på alla nivåer.

I. Det högsta årliga beloppet för EGF får i enlighet med artikel 8 i rådets förordning (EU, Euratom) nr 2020/2093 av den 17 december 2020 om den fleråriga budgetramen 2021–2027 inte överstiga 30 miljoner EUR (i 2018 års priser).

Utskottet för sysselsättning och sociala frågor uppmanar därför budgetutskottet att som ansvarigt utskott infoga följande förslag i det förslag till resolution som antas:

1. Europaparlamentet påminner om att syftet med EGF är att visa solidaritet med och ge stöd till bidragsmottagarna. Parlamentet anser att det ekonomiska bidraget från EGF i första hand bör användas för aktiva arbetsmarknadsåtgärder och individanpassade tjänster som syftar till att snabbt återintegrera bidragsmottagarna i varaktig sysselsättning på anständiga villkor, antingen i deras ursprungliga verksamhetssektor eller i någon annan sektor. Parlamentet betonar att arbetstagare behöver förberedas och stödjas inför de brådskande gröna och digitala omställningarna av den europeiska ekonomin och det europeiska samhället. Parlamentet understryker i detta sammanhang att EU i hög grad bidrar, bland annat genom EGF, till finansieringen av de kvalifikationer som behövs för en rättvis omställning i linje med den europeiska gröna given.

2. Europaparlamentet delar kommissionens åsikt att villkoren i artikel 4.2 a i EGF-förordningen är uppfyllda och att Belgien är berättigat till ekonomiskt stöd på 7 999 015 EUR enligt den förordningen, vilket utgör 85 % av de totala kostnaderna på 9 410 607 EUR, bestående av utgifter för individanpassade tjänster på 9 034 607 EUR och utgifter för förberedande åtgärder samt för förvaltning, information och marknadsföring, kontroll och rapportering på 376 000 EUR.

3. Europaparlamentet konstaterar att Belgien har gett alla nödvändiga garantier för att de krav som rör kollektiva uppsägningar i den nationella lagstiftningen och EU-lagstiftningen är uppfyllda och att principerna om likabehandling och icke-diskriminering kommer att respekteras när det gäller tillgång till de föreslagna åtgärderna och deras genomförande.

4. Europaparlamentet konstaterar att lågutbildade och äldre arbetstagare har betydligt färre möjligheter att ta sig in på regionens arbetsmarknad igen och att uppsägningarna i Van Hool slog hårdast mot dessa utsatta grupper. Parlamentet påminner om profilen för de uppsagda arbetstagarna, där en av tre uppsagda arbetstagare är över 50 år, och åtta av tio har högst gymnasieutbildning och föråldrad kompetens, och i kombination med den nedåtgående trenden när det gäller antalet lediga tjänster och den geografiska spridningen anser parlamentet att arbetstagarna kommer att behöva riktat stöd med fokus på kompetenshöjning och omskolning, för att hjälpa dem att lyckas i övergången till sysselsättning.

5. Europaparlamentet understryker att Belgien har bekräftat att de åtgärder som stöds genom EGF inte kommer att få ekonomiskt bidrag från något annat av unionens finansieringsinstrument.

6. Europaparlamentet noterar att de individanpassade tjänster som kommer att erbjudas arbetstagarna omfattar a) rådgivare för sociala insatser och registrering av arbetstagare, b) omställningstjänster (administrativt och psykologiskt stöd, personlig bedömning, bedömning av digital kompetens, jobbcoachning eller stöd för egenföretagande, rådgivning om hur man förhandlar om anställningsavtal osv.), c) stöd i arbetssökandet och arbetsförmedling, d) yrkesvägledning, e) utbildning, omskolning och yrkesutbildning samt f) utbildning på arbetsplatsen. Med tanke på de berörda bidragsmottagarnas ålder och utbildningsprofil betonar parlamentet att dessa gruppers särskilda behov bör beaktas när individanpassade tjänster tillhandahålls.

7. Europaparlamentet framhåller särskilt vikten av artikel 7.2 i EGF-förordningen, enligt vilken det samordnade paketet ska utformas med beaktande av de framtida arbetsmarknadsutsikterna och kompetensbehoven, vilka ska vara förenligt med övergången till en resurseffektiv och hållbar ekonomi och inriktas på förmedling av de färdigheter som krävs i den digitala industriella tidsåldern. Parlamentet välkomnar att paketets IKT-utbildning och ytterligare stöd som planeras inom omställningstjänsterna omfattar sådana färdigheter, särskilt en bedömning av digital kompetens och bestämmelser om arbetstagarnas möjlighet att låna en bärbar dator, få utbildning i hur de ska använda den och få svar på sina frågor om digital teknik.

8. Europaparlamentet påminner om att det samordnade paketet enligt artikel 7.2 b i EGF-förordningen får omfatta särskilda tidsbegränsade åtgärder, såsom bidrag för barnomsorg, för att underlätta för arbetssökande att delta i de erbjudna aktiviteterna.